

TÜNDÉR ÚJJAK

a Divat Újság melléklete

SZERKESZTI
TREITZ PÉTERNÉ

XIII. ÉV.

BUDAPEST, 1906. JUNIUS.

2. SZÁM.

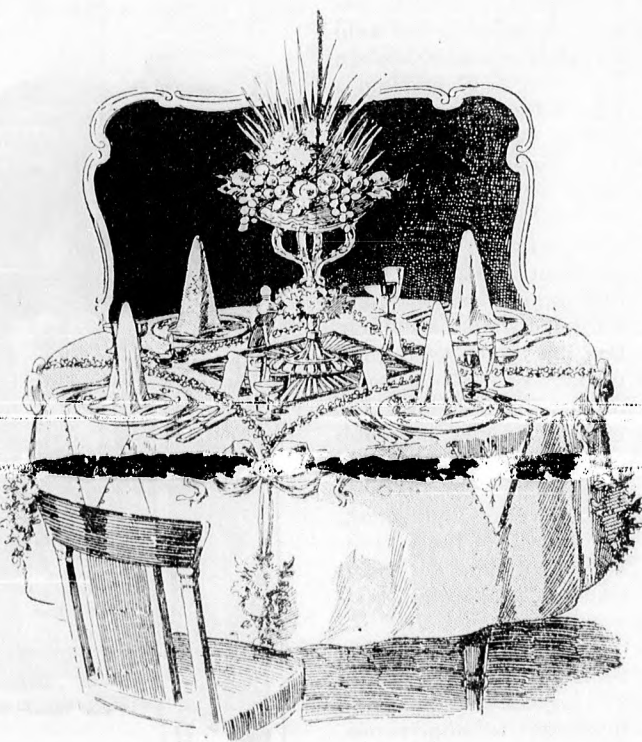
Iparművészeti dilettantizmus.

A külföldön már évtizedek óta komolyan foglalkoznak a képző- és az iparművészet körébe tartozó dilettantizmus fejlesztésével. Londonban a nagytekintélyű South Kensington Muzeum égisze alatt álló Albert Hall nyitja meg évenként kapuit a Home Arts and Industries Association nevű egyesület nagyszabású kiállításának, a mely Londonban is eseményszámba megyen s a melyet a közönség százezre látogatnak; Hamburgban a jeles Lichtwark igazgatása alatt álló Kunsthalleben időnkint rendeznek kiállításokat dílettáns munkákból, Berlinben, Kölnben, Drezdában és más németországi városokban is külön erre a célra alakult egyesületek tervszerű munkálkodásokkal gondoskodnak, hogy a műkedvelők munkásságát helyes irányba tereljék. Ma már mindenütt, a

hol a művészet létkérdéseivel tisztábban vannak, elismerik, hogy a dilettantizmus nagyobb figyelmet érdemel, mint a minőben évek hosszú során át része volt, hogy e téren is cselekednünk kell, ha a művészet iránt való érdeklődést a közönség széles rétegeiben felébreszteni és fentartani, az

értelmet ápolni s az izlést fejleszteni akarjuk.

Hiszen tudvalevően az iskola a művészi nevelésről eddig alig gondoskodott; a rajztanítás a szemet, illetve az önálló megfigyelő és a látóképességet sem képezte kellően; az esztétikai ismeretek és érzés ápolására pedig éppen nem jutott sem idő, sem ember. A művészeti analfabétáknak száma mindenfelé ijesztően nagy, különösen nálunk, hiszen még ott is, a hol a hazai művészet legéletbevágóbb ügyei felett döntenek, gyakran

1. sz. Modern asztalterítés.

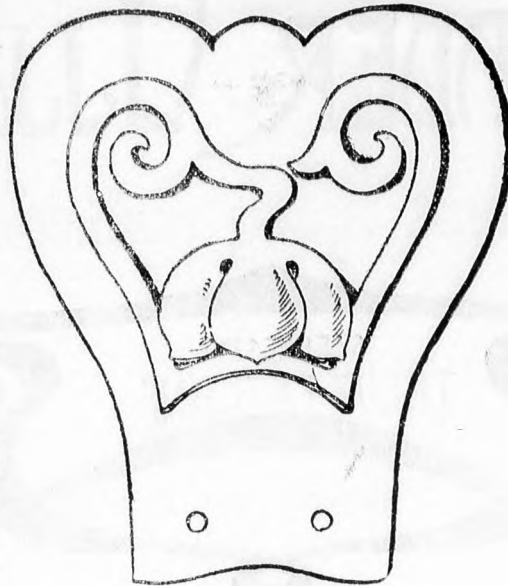
tapasztalhatjuk a művészi dolgokban való teljes tájékozatlanságot. Elenyészően kevesen vannak, akik művészeink alkotásait megérteni, élvezni s méltányolni akarják.

All pedig ez az iparművészetre épp úgy, mint a képzőművészetre. Mert ha művelt és vagyonos köreinknek lelki szükséglete volna, hogy a maga otthonában való művészi alkotásokban gyönyörködjen, akkor nem volna oly szégyenletes csekély anyagi eredménye művészeti és iparművészeti kiállításainknak, a melyeken tudvalevően a különböző címen rendszeresített hivatalos vásárlások nagyobb összeget tesznek ki, mint a magánosoké. Mig a művészet iránt való igaz szeretet át nem hatja közönségünk széles rétegét, addig művészetünk csak melegházi palánta marad, a melynek légkörét mesterségesen hevíteni kell, hogy el ne pusztuljon s mely nélkülözzi az egészséges fejlődéshez szükséges jó talajt.

Másként áll a dolog a zene terén, ahol fejlett dilettantizmusunk van, a mely alig áll mögötte a kulturálmok zenei dilettantizmusának. Itt azt látjuk, hogy azok, a kik a nagy zeneköltők műveit a legnagyobb áhitattal hallgatják, megértik és átérzik, jórésben dilettánsok, a kik maguk is zenével foglalatoskodnak. A művészettel való foglalatoskodás közben jön meg az értelem s fokozódik a szépnak szeretete és megbecsülése.

Nem tagadható, hogy tért hódít nálunk a művészi és iparművészeti dilettantizmus is. Itt azonban a legtöbb esetben azzal a sajnos jelenséggel állunk szemben, hogy a dilettáns, a kellő példánál is utbaigazítás híján, oly feladatot tűz magának, mely nagyobb dást tetelez föl, mint a mennyivel ő rendelkezik. Ha azt látja, hogy munkája nem jár a kívánt sikerrel, csakhamar kedvét veszti.

De azt is tapasztalhatjuk, hogy gyakran a legtiszteletreméltóbb igyekezet, technikai tudás, drága anyag stb. kárba vész, mert a dilettáns, minthogy maga tervezni nem tud, sőt a kellő ítélőképessége nincs meg, művésztelen, izléstelen minta nyomán dolgozik,

2. sz. Minta.

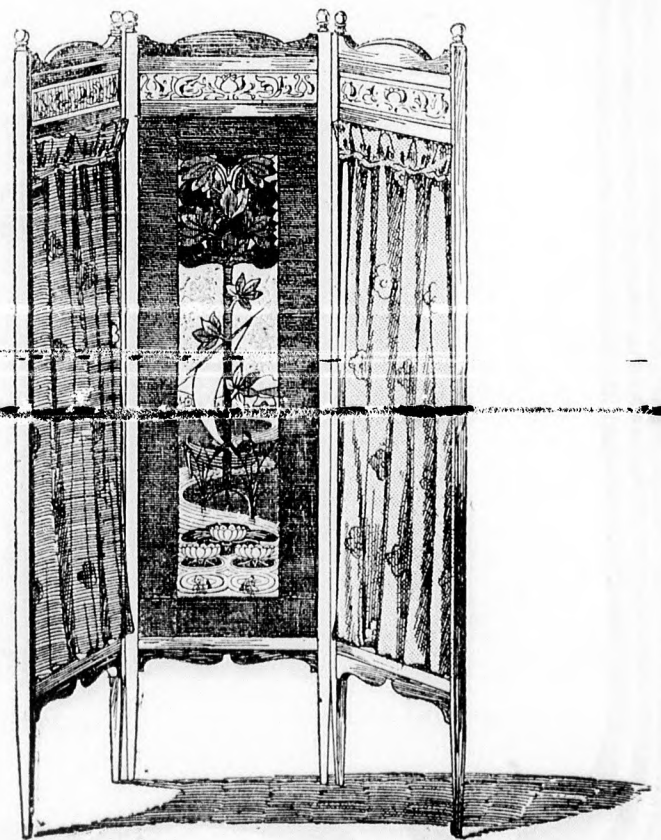
a miért munkája becsét előre veszi. Ezért, ha mint azt külföldön, különösen Angliában és Amerikában látjuk, a dilettantizmus egészséges fejlődésére szükséges előfeltétel, tudniillik a kellő rajzbeli készültség már meg van, a dilettáns munkákból rendezett kiállítások igen üdvösek, a melyek révén alkalom és sokféle mód nyílik arra, hogy a dilettantizmust a helyes útra tereljük, a magára hagyott, elszigetelten dolgozó dilettáns a művészet körébe vonhatjuk, őt hibáira, tévedésére figyelmeztethetjük, neki jó példát mutathatunk s ezzel művészi kulturánknak igaz szolgálatot tegyünk.

Ily kiállítások rendezésével megszívlelni való legjobb példát mutatták a külföld művészeti emporiumai közül London és Hamburg. A hamburginál régebb

keletű az angol dilettánsoknak szervezkedése. Itt Ruskin és Morris apostoli működésökkel évtizedeken át egygették utját a művészet terfoglalásának s teli marokkal hintették el a magokat, a melyek most már oly dusan gyümölcsöző termést adnak. A művészi dolgokban való jártasság és a művészettel való foglalkozás ma már Angliában oly elengedhetetlen követelménye a műveltség fogalmának, mint a történelemnek vagy az irodalomnak az ismerete. Különösen a nők nevelésében van nagy szerepe a rajz és festés tanításának s a művészi

3. sz. A paraván részlete.

4. sz. Paraván.

kézimunkákkal való foglalatosságunk úgy, hogy alig akad úri nő, a ki ne értene az akvarell festéshez és egyik-másik művészi munkához.

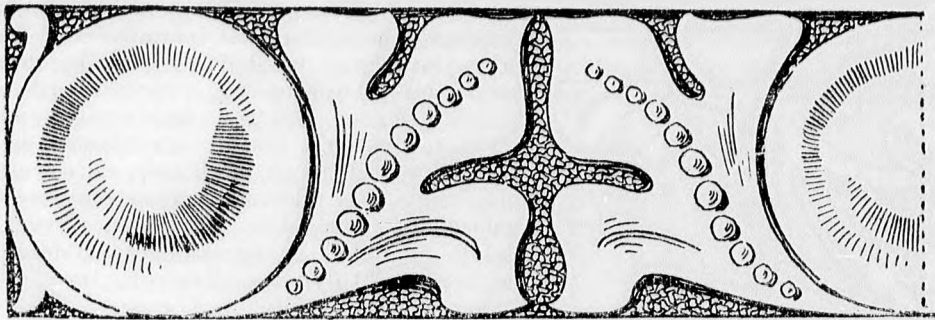
Jórészt ennek köszönhető az angoloknak a természet szépségei, a virágok, a festői tájak, valamint a művészi alkotások iránt való mindentelő nyilvánuló rajongó szeretete.

A módosabb körök e művészi ismereteket az előkelő nevelőintézetekben szerzik meg, a melyek erről kellően gondoskodnak. A középosztály gyermekei, a kik a költséges intézeteket nem látogathatják, —

jobbára esténként — a számos rajziskola valamelyikébe járnak. A tanítás módja itt a lehető leghabárabb, a tanítót épp úgy mint tanítványát áthatja az az önállóságra való törekvés, a mely abban a meggyőződésben gyökeredzik, hogy mindent a tanítvány tehetségéből s hajlamaiból kell meríteni s semmit bele nem erőszakolni. A különböző alapból rendelkezésre álló számos ösztön- és jutalomdíj, elismerő oklevél és érem nagyban buzdítja a tanulókat. Számottevő körülmény az is, hogy a rajzolás az elemi iskolában épp oly fontos tárgy, mint az írás vagy olvasás s a tanítást megfelelően képzett

tanítók tanítják. A mi fogalmaink szerint szinte hihetetlen az eredmény, a melyet a már kezdő fokon vezetett helyes tanítási móddal a népiskolákban elérnek.

5. sz. Szél szegély.

mellett az iskolákkal csupán nem lehetett volna a művészi dolgokban Angliában oda jutni, a hová ma már tényleg jutottak. A népben ma már benne van a művészi munkálkodáshoz való komoly hajlam, áthatja az a szellem, a melyet éppen Ruskin ébresztett és fejlesztett.

Ruskinnek és méltó társának, Morrisnak kezdésére egy sereg lelkes iparművész 1883-ban megalakította a The Art Workers Guild nevű társulatot, a mely 1888-ban az első Arts and Crafts kiállítást

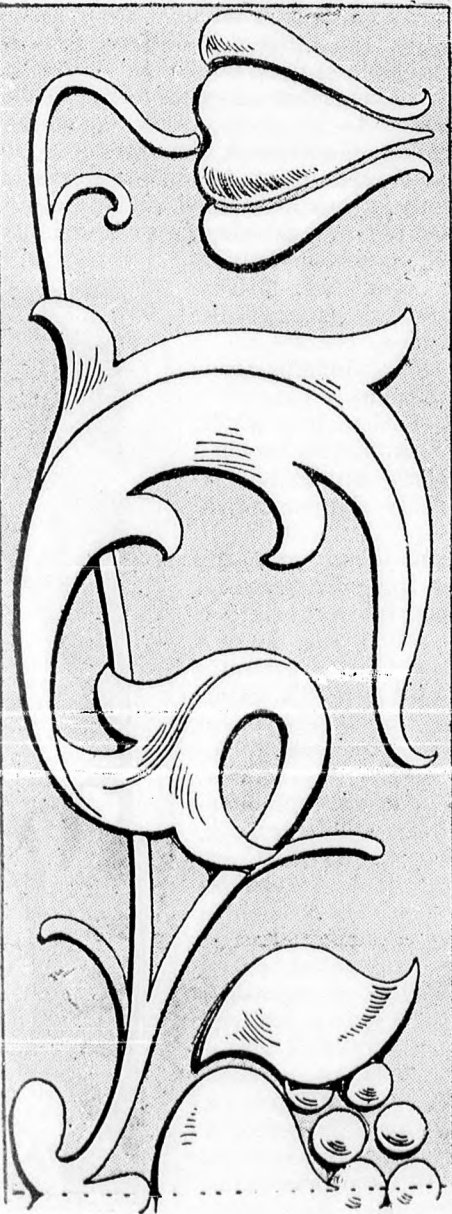
rendezte. A kiállítóknak ugyan hivatásos művész és iparos volt, ezek mellett azonban tekintélyes számban részt vettek dilettánsok is, jobbára nők. E kiállításokból az angol dilettantizmus nagy jelentőségéről és elterjedéséről azonban tiszta képet nem kapunk, ezt megtaláljuk, ha a Home Arts and Industries Association nevű egyesületnek az Albert-Hallban évenként május havában rendezett kiállításait tekintjük meg, a mely egyesület kizárólagosan az iparművészeti dilettantizmus fejlesztésén munkálkodik. Oly magas színvonalúak e kiállítások, oly becses anyagot ölelnek fel, az egyesületnek tevékenysége pedig úgy művészi, mint társadalmi szempontból annyira fontos, hogy helyénvaló lesz e derék egyesülettel bővebben foglalkozni.

Ennek az áldásosan működő egyesületnek tevékenységét egy jeles szakíró, Muthesius ismereti az angolországi dilettantizmusról szóló művében, melyből az ide vonatkozó adatokat meritem.

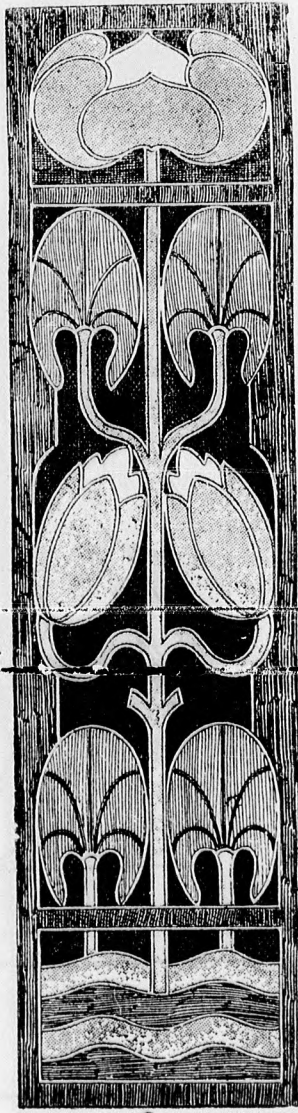
Az egyesület alapításának éve 1884.

Első dilettáns-munkakiállítását már 1885-ben

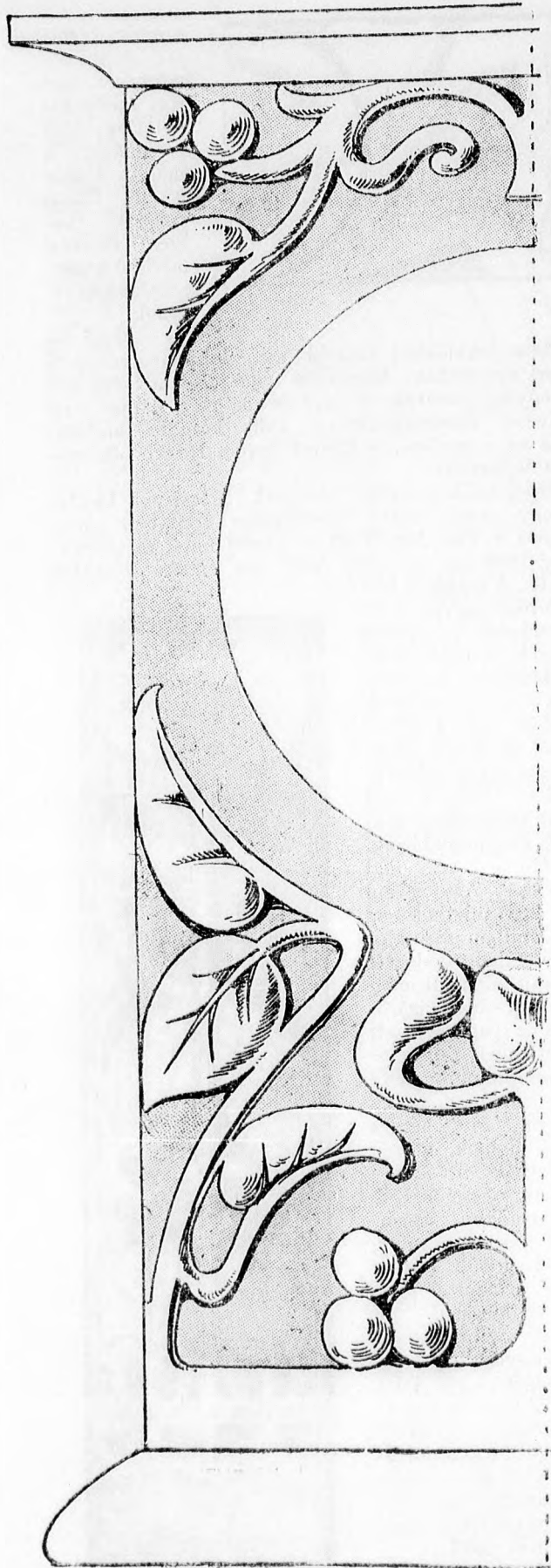
Mind e

6. sz. Oromdisz.

7. sz. Paraván részlet.

8. sz. Párkány.

rendezte Londonban. Tulajdonképpen célja az volt, hogy a szegényebb néposztályokat iparművészeti munkákra tanítsa, ugyanint faragásra, berakott famunkák, domborított fémmunkák készítésére, kosárfonásra, bőrdomborításra, könyvkötészetre, himzés-, fonás-, szövésre, fazekasságra stb., továbbá, hogy a kiállítások révén a készült munkáknak értékesítését elősegítse.

Hogy ezt a célt elérhessék, az egyesületnek tagjai lakáskon, vagy más alkalmas helyen *ingyenesen* tanították az imént említett mesterségeket. Tizenkilenc évvel ezelőtt, a mikor az egyesület működését megkezdte, 40 ilyen osztálya volt. Jelenleg több mint 700 osztályt tart tenn s tanítványainak száma meghaladja a 6000-et. Megjegyzendő, hogy az egyesület tagjainak egy csoportja időközben különvált s szintén fel tud már mutatni 3000—4000 tanítványt.

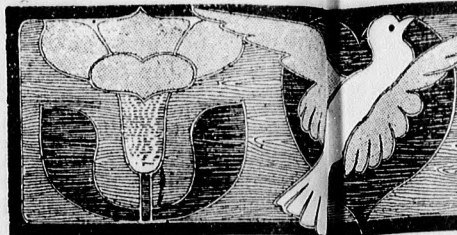
A tanítók kivétel nélkül maguk is dilettánsok, tulnyomóan nők és pedig részben a magasabb körökhöz tartozók, továbbá lelkészek, stb. A tanításra való képzettségüket a kiállításokon szereplő munkáikkal igazolják. E kiállításokon minden megteveli a használhatóság követelményeinek, a munkák művészi és technikai kvalitása pedig általában jó, gyakran kiváló. Így tehát e kiállítások a szó teljes értelmében iparművészeti kiállítások s a munkák között akad elég olyan, a mely bármely előkelő muzeum gyűjteményébe illenek.

A tanítványok átlaga 14—20 éves, a kik önszántukból, minden külső kényszer nélkül jelentkeznek tanulásra. Különös súlyt fektetnek arra, hogy kezdetben kevés tanítvány legyen, hogy a tanító egyenként nemmel többet foglalkozhassék velük; tiznél többet nem is szabadna egyszerre elfogadni.

A tanítás rendszerint ingyenes, helyenként tizenkét leckéért egy korona husz fillérnyi tanítványt szednek. Szerszámokról az egyesület gondoskodik s ingyen adja használatra a tanítványoknak, a kik esetleg részletfizetéssel azokat meg is vehetik. A mint a munkák a kívánt mértéket megütik, eladásra bocsájtyják; az árt a tanító állapítja meg. Eladás esetén a készítő kapja a pénzt csekély jutalék levonásával, a mely az illető osztály alapjának gyarapítására szolgál.

Az egyes osztályok általában egymástól függetlenül működnek s a központi egyesület külön felszólítás nélkül nem is avatkozik dolgaikba. Befolyása abban érvényesül, hogy a tanítóknak a szükségelt mintákat s a tanítás módjára vonatkozó útjavításokat megadja. Mintegy hatszáz lapból álló mintalap-sorozatot adott ki eddig az egyesület, a melyek különböző iparművészeti ágak körébe tervezeteket, valamint jeles munkák után készült fölvételeket ábrázolnak. A legkiválóbb angol tervezők, mint Voysey, Ashbee, Benson, Walter Cave, Spooner, Quennel stb. gondoskodnak a szükségelt mintarajzokról. Az egyesületnek minden tanítással foglalkozó tagja tizenkét korona évi tagsági díj fejében egy szakmához tartozó teljes mintasorozat jár. Emellett az egyesület arról is gondoskodik, hogy az egyes osztályok a szükséghez képest jó mintatárgyakat kapjanak. Ugy szintén kívánatra tanácsot és szakvéleményt ad minden hozzá intézett kérdésre, megjelöli a szükségelt anyagok és eszközök beszerzési forrásait s tanítókat és más szakembereket küld ki, hogy az egyes osztályokban s műhelyekben oktassanak. Egy ilyen vándortanító kiküldetéseért az illető osztály

hetenként az utazási hat korona díjat fizet. Az egyesületnek csupán Londonra, hanem az egész országba is. Az esetleg időlegesen műhelyké, dilettánsok, akik és lányuk végzése után

12. sz. Fréz.

nek egyik fontos tevékenység. Hallani központi kiképzés. Itt méltán asztalát, fémdolgozatot, stb. A tanítással foglalkozó tagjai díjat írtak. Jobb van kötik sok mű

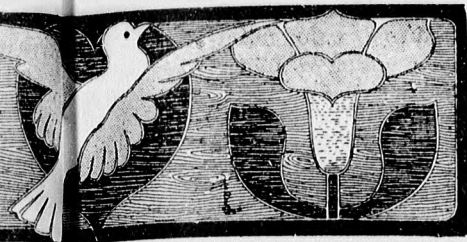

13. sz. Tálca.

hetenként az utazási költségeken felül heti huszonnégy-harminchat korona díjat fizetnek a tanítónak.

Az egyesületnek munkálkodása mint már említettük, nem csupán Londonra, hanem az egész britkirályságra terjed ki. Az eredetileg időleges osztályok egy része időközben állandó műhelyekké, dilettánsok művészi iparosokká lettek.

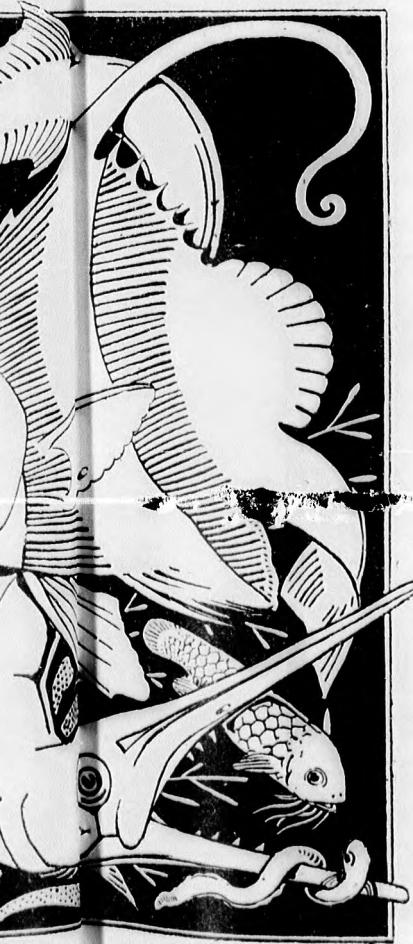
Az ifjak és lányok, a kik kezdetben csak egyéb elfoglaltságuk elvégzése után, esténként jártak a műhelyekbe, annyira megszerették az ott tanult művészimunkát, hogy egészen annak szentelik magukat. Vagy pedig megismerik az is, hogy az itt megszerzett képzettségüket jobban tudják értékesíteni, többet keresnek, mint eddigi foglalkozásuk mellett.

10. sz. Fréz.

Az egyesületnek egyik fontos tevékenysége abban áll, hogy a londoni Albert-Hall-ban központi kurzusokat tart fenn, a melyeken a tanítókat kiképezik. Itt méltányos tandíj mellett tanítják a fadaragást, asztalásgot, fémdomborítást, kosárfonást, intarziakészítést, könyvtést stb. A tanítványok a szorosán vett tanítási órákon kívül műhelyben egész napon át dolgozhatnak.

A tanítással foglalkozó tagokon kívül az egyesületnek számpártoló tagja van, a kik évi huszonöt korona tagsági díjat fizetnek. Jobbára a főnemesség sorából kerülnek ki, de van köztük sok művész s politikus, a kik a nép művelődését szívükön viselik.

12. sz. Tábla.

Az egyesülettevékenységének legfontosabb mozzanata a nagy kiállítás, a melyet mint már említettem, minden május hónapban az Albert-Hall-ban rendez. Itt minden kiállított darabon olvasható a készítőjének neve, kora stb., az eladási ár s többnyire maguk az osztálytanítók közvetítik az eladást, esetleg megrendelést. A legelőkelőbb angol művészeti folyóiratok behatóan ismertetik a kiállítást. A kiváló munkáknak hamarosan akad vevőjük s a készítőik rendszerint számos megrendelést is kapnak, a melyek őket, sőt egész osztályukat hosszú időre el látják munkával. Külön szakértő bírálóbizottság ítéli oda az elismerő okleveleket és érmeiket. Jellemző az angolokra, hogy a kiállított tárgyaknak csak kisebb része készül a kiadott hivatalos mintalapok után, míg a

többi jobbára teljesen eredeti. A tervet az egyes osztályok vezetői, gyakran azonban maga a növendék készíti.

Az egyesület különös súlyt fektet a tervek eredeti és ötletes voltára s ezért a legnagyobb kitüntetésként, egy arany csillagot az a kiállító kapja, a ki a művészi követelményeknek leginkább megfelelő munkát a maga terve után készítette.

Az egyesület befolyása alatt álló osztályok s műhelyek egy része időközben állandó jellegűt öltött, s tanítóit véglegesen alkalmazta. Ilyképpen az osztályokból iparművészeti szakiskolák lettek, a melyeket közpénzen tartanak fenn. A pénzalapot erre egy igen üdvös törvény (Technical Education Act 1889) adja meg, a mely szerint bizonyos állami jövedelmeket, nevezetesen a szeszadót, az ipari oktatás fejlesztésére kell fordítani.

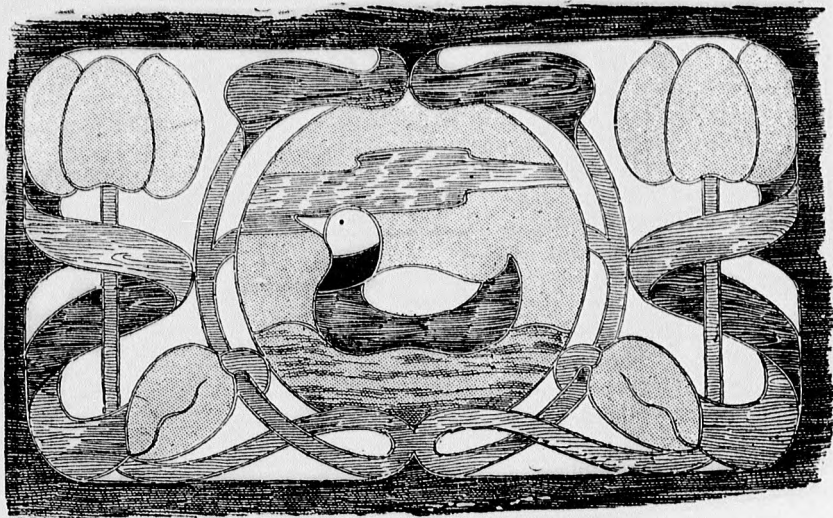
A művelődési és művészeti feladatok mellett az egyesület szorosán vett társadalmi célokat is követ.

A felsőbb körök s a néposztály közötti ürré válást, melyet az Angliában annyira megnövekedett, hogy az előbbieknél ugyancsak kötelezővé vált, annak áthidalására az első lépést megtemmi és a munkásosztály sorsán segíteni.

Az előadottakban főleg művészeti szempontból ismertettük az egyesület működését, a mely mint látjuk, sok tekintetben megszívlelnivaló példát ad. E példa arra tanít, hogy mi is teljes erővel igyekezzünk a dilettánsok munkálkodását helyes irányba terelni, mert ezzel határozottan elősegítjük iparművészetünknek tervfoglalását. Biztosra vehetjük, hogy sokféle megesontosodott előítélettel kell majd megküzdenünk. Dilettánsaink általában idegenkednek az ipari munkától, részben azért, mert sokkal nehezebbnek gondolják, mint a milyen az valóságban és ezért inkább kész dolgok díszítésé-

11. sz. Párkány.

12. sz. Tálcza.

vel foglalkoznak. Így keletkeznek a faégetési-munkák, festett vázák, tányérok, vánkások, ellenzők, képkerekek stb. Ugyan hányan vannak, a kik egy könnyvek bekötését, egy domborított fémmunkát, egy intarziás fatárgyat tudnának megcsinálni? És pedig — a mint azt az angolok példája mutatja — a dolog nem is jár olyan nagy nehézséggel.

A mint azt itt-ott, a dilettáns munkákból rendezett hazai kiállításokon láttuk, nálunk jobbra teljesen céltalan és értéktelen dolgokra feésérelük az időt, fáradságot, tehetséget, s végeredményben oly tárgyakat állítanak elő, a melyek semmire se valók s a melyek éppen ezért művészi szempontból sem érnek semmit.

Be kell vallanunk, hogy a magyar művelt osztályok dilettantizmusa még távol áll a fejlődésnek attól a fokától, a mely képesitené a nép szélesebb rétegeinek oktatására s ezért első sorban a közép-osztály dilettantizmusának fejlesztéséről lehet szólni. Itt a főszerep az iparművészeti, iparrajzi és egyéb ipari szakiskoláknak jut. Működésüket, illetve szervezetüket a dilettánsokra való tekintettel kellene módosítani. Különös ügyet kellene vetniök arra, hogy a dilettánsok képzettségéhez mért, egyszerű és hasznos dolgok készítésére tanítsák és serkentsék. De hasznos és bizonyos tekintetben apostoli munkát végezhetnének a vidéki rajztanárok is, ha komoly tanulmányokkal és dologgal, az iparművészet terén munkálkodnának és a maguk körébe belevinnék és istápolnák a művészi munkának szeretetét. Ilyen példák a Károlyi és a szegvárdi gimnáziumok derék tanárai, Dékányi Arpád és Acs Lipót, a kik e téren már számottevő sikert értek el. Lényeges szerepe volna e mellett az időnkint rendezendő dilettáns munkák kiállításainak, a melyeket mindenkor szakszerű bírálattal kellene egybekapcsolni; általában pedig szükség lenne egy egyesületi szervezetre, a mely lehetővé tenné a tervszerű munkálkodást e téren. Önként érthetően, mellőzhetlen föltétel, hogy az egész működést modern szellem hassa át, s az öntudatos, önálló munkára való képességet tüzze ki maga elé célul, s kerülje az utánzást s másolást. Többet ér a legegyszerűbb eredeti munka, mint a sok hű másolat, mások gondolatának s munkájának szolgálai utánzása.

Györgyi Kálmán.

Művész és műkedvelő.

Van-e egyáltalában abszolút kritériuma a művészi igazságoknak a képzőművészetben? erre a kérdésre a választ megadni vajmi körülményes és nehéz.

Vajjon a szemlélőre gyakorolt hatásból, tehát az alkotásból, vagy magának az alkotó művésznél való művészi gondolkodásából való nézetleszűrődés adhatja-e meg a választ a fenti kérdésre?

Míg a színművészetnél, mint alakító művészetnél, a művészi elem jelenlétét egyesek a megjátszott, mások az átértett emóciók alapján fogadják el, a képzőművészetben a művészi őszinteségek eredőjét meghatározni már körülményesebb. Itt az alkotó maga mintegy háttérbe vonul s csak a műveiből vonhatjuk

le a következtetéseket. Az a körülmény továbbá, hogy a művész a tudásával, a technikai fogások sokféleségével, raffinementjével, kialakult készségével fedezheti, még pedig a nélkül, hogy azt a szemlélő közvetlen láthatná — mindazt, a mi a művészi hevületnek, az ihletnek, az inspiráció közvetlenségének híján nincs meg benne s a fentebbi tulajdonságok által is keltheti a művészi nagyszerűség hatását, szintén körülményessé teszi annak elbírálását, hogy ki tehát a művész, ki a dilettáns? Próbáljuk meg ezt a kérdést megvilágítani.

Dilettáns az, a ki arra adja magát, hogy a művészet bármelyik ágával kizárólagosan saját szórakozására, lelki gyönyörűségére foglalkozik, a nélkül,

13. sz. Képkeret.

hogy azt élethivatásává, vagy behatódott tanulmányozás tárgyává tenné: ez nagyjában a lekszikonszerű meghatározás. Nézzük közelebbről ezt a definíciót. Vajjon a művész nem egyszersmind szórakozásból, lelki gyönyörűségből űzi-e művészetét? És a dilettáns, a ki ebből a szórakozásból élethivatást csinálna, vajjon művész volna-e? Megfordítva: az a művész, a ki elhagyja foglalkozásszerű művészetét s azontul csupán szórakozásból foglalkozik vele, dilettánsá válik-e? A fenti meghatározás tehát nem éppen találó.

Nézzük most: mi a művészet. Lekszikonszerűleg körülbelül így definiálhatjuk: művészet mindazon tökéletességig fejlesztett képesség, bizonyos képesség tökéletesítésére irányuló törekvés, hajlam, a mely felmagasztal, nemesít és az emberi érzelmeknek gyönyört szerez.

Művész tehát e szerint az volna, a kinek megvan a képessége, hogy szépet és nemeset alkothasson. És vajjon nincs-e meg a dilettánsnak is ez a képessége? A lekszikonszerű okoskodás nem is cáfolja meg ezt a feltevést, de azt mondja, hogy a dilettáns kizárólag a maga, míg az igazi művész a maga és a mások gyönyörködtetésére űzi művészetét. A dilettáns továbbá nem él ebből a képességéből, míg az igazi művésznak ez a hivatása.

A lekszikonszerű okoskodások tehát sántítanak. Az a hivatásos művész, a ki például később, hosszabb időn át nem csupán a megélhetés érdekéért foglalkozik művészetével, mint például a híres Watts, dilettánsá vedlik-e?

Dilettantizmus magasabb művészi szempontból: csekélyebb értékű foglalkozás, sőt néha a művészet affektálása. A tapasztalat is a mellett tanuskodik, hogy

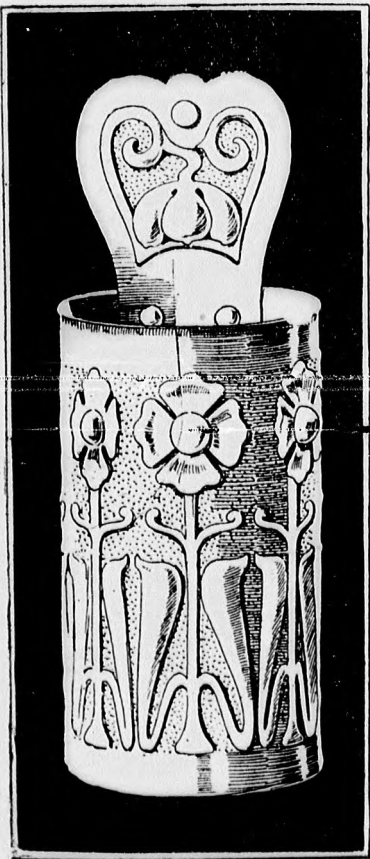
a műkedvelők között igen sok értékes kvalitású művész van, míg a hivatásos művészek között nem egy a kontár. Elfogadjuk azt a tételt is, hogy a dilettantizmus és a művészet egy és ugyanaz. Ez esetben a művészet, mint olyan, önmagában véve objektív, abszolút értékben nem létezik a külső megokolás szempontjából.

A művészet ily értelmezésben vágyteljes forrás, a melynek mélyébe bele kell látni, egy érzés, a melyet a ki nem úgy érez át, mint az átlagember: az művész. A kiben nincs meg az az intuitív képesség, az soha igaz művész nem lehet.

Lehet hírneves ember, élethivatásává teheti a művészetet, de

15. sz. Könyves- vagy edényespolc.

14. sz. Esőernyő tartó.

mindez nem kritériuma igazán művész voltának. Mert a dilettáns is alkothat szépet, nemeset, csak nem oly tökéletes, mint a hivatott művész, a ki már hivatásánál fogva is — hogy úgy mondjuk — gyakorlottabb, biztosabb kezű alkotásaiban

Ennek az érvek elfogadása egy másik kérdést vet az előtérbe.

Allítsunk például a szemlélő elé egy képet, a melynek alkotóját nem ismeri, vajjon meg tudja-e mondani biztos ítélőképességgel, hogy hivatott kéz vagy műkedvelő készítette-e? Azt mondja rá: jó, vagy rossz kép kezdő művész munkája, de összehasonlításában mintegy eléjű a művészet és dilettantizmus közötti párhuzamot, disztinckciót.

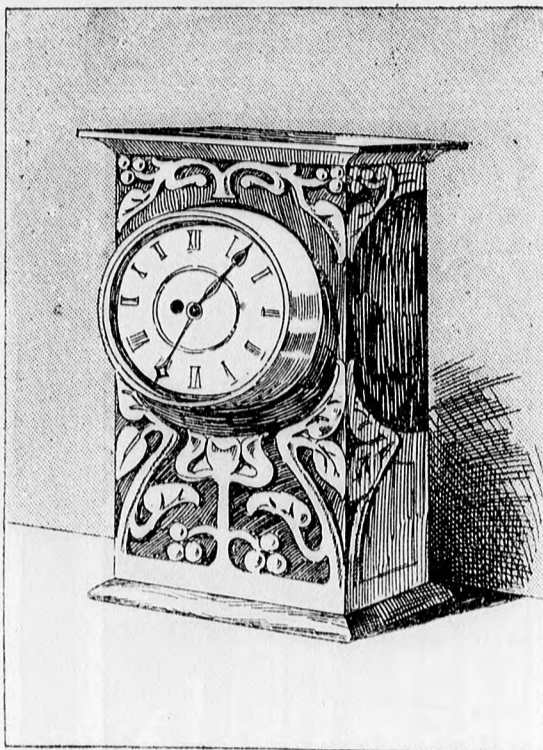
A művészet igazságának, nemességének s valódi értékének mértéke tehát az az érzés, melyből a művészet fakad, vagy helyesebben az átérés, a melylyel a művész intuitív lát. Mennél mélyebb, őszintébb ez a benső látás, mennél ösztönszerűbb ez a benső lelki szükségérzetből jövő kinyilatkoztatás érzete, annál tisztább, igazabb, művészi magá az alkotás.

Ez a megokolás talán a legközelebb jár az igazsághoz, de gyakorlatilag a legnehezebben érvényesíthető.

Aki a művészet bármely ágát csupán időöltésből, esetleg talentumának fitogtatása céljából, számító észjárással űzi: az dilettánszkodik.

A modern kor életfeltételei mellett a fentebbi definíció szerint értelmezett művészet majdnem lehetetlen. Szuverén hatalommal, ellentmondást nem tűrő érvekkel szól e kérdésbe — a kenyér.

Sok ezer ember tódul a művészet szabad s széles-

16. sz. Faragott óratartó.

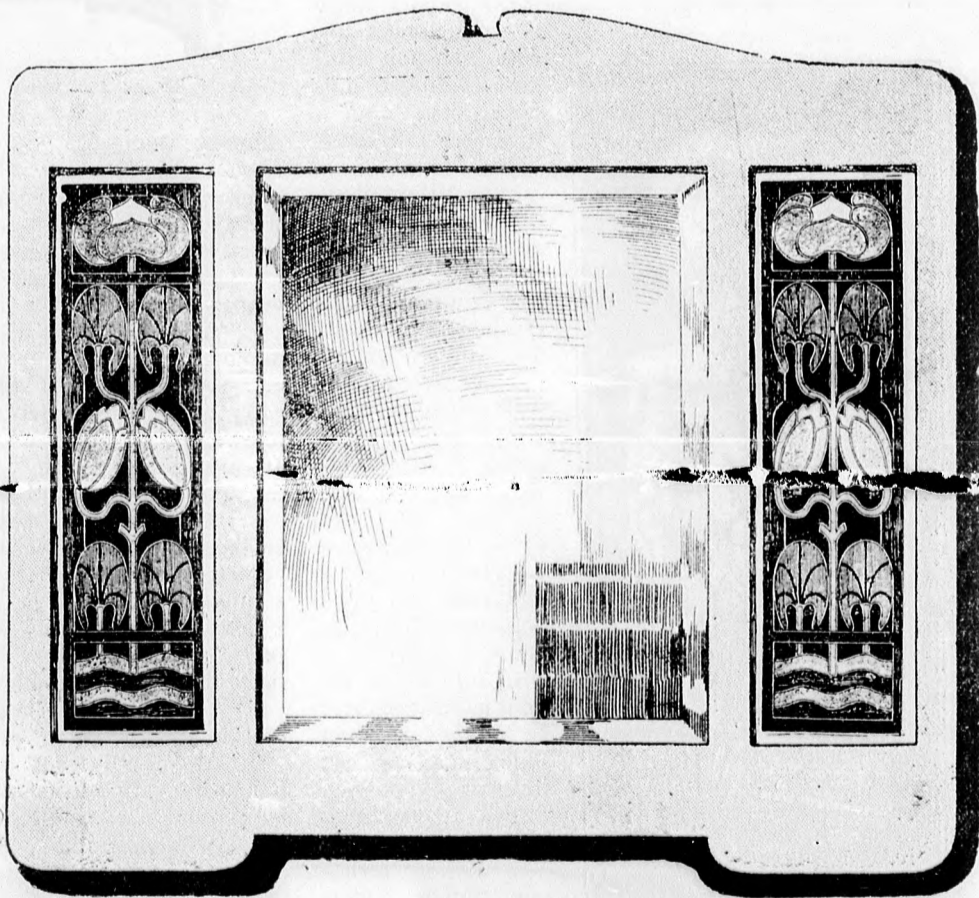
körü területére. Egyiket a művészi pálya szabad világa, a másikat a sajátos szellemi élete vonzza, sokat meg ebbe a hangulatos miliőbe takargatott kenyér hív, a melynek kigöngyölítését, ha nem is könnyen elérhetőnek, de nem is éppen fáradságos munkának vél a művészi pályára induló vándor. A végén azután legtöbbször eloszlik a hangulat s meg marad a kenyér, mely igen gyakran kemény harapásu.

A megélhetésre irányuló tényezők gyakran — az erőszakos viaskodás alatt lenyomják a művész nemezebb, fenköltébb érzéseit, lelkesedését, az ambíciót s a keresztyüri magát s a megállapodás nyugodt révébe ér, a művészet színe-hagyottá lesz s alatta marad — a foglalkozás...

A ki megtudja érteni a művészet igazságait, bele tud hatolni szívével, érzéseivel annak titkaiba, önmagáért szereti, bár józan gondolkozással megalkuszik, számadást is csinál az anyagi oldalával, az művész, a szónak tisztultabb értelmezésében. Ezek a lelki és szellemi képességek avatják őt azzá. *Iván Éde.*

A minták átrajzolása.

A kik nem gyakorlottak a szabadkézi rajzban, azoknak hozzuk az átrajzoláshoz szükséges utasításokat is. A mintáknak átrajzolása a festendő anyagra különböző. Mindig attól függ, mire akarjuk átvinni. Porcellánon, majolikán akkor legszebb a rajz, ha ónpapíron szurjuk át a mintát finom tűvel. Miután pontosan ráigazítottuk a simulékony staniolt, grafitporba mártott vattával többszörösen átkeféljük és ezután kontur feketével az ismert módon kirajzoljuk. Ez az átszurkált rajz eljárása a bársony festéshez is használható, világos bársonyra grafitporral, sötétre krétaporral dörzsölünk át. Selyemre, fára pedig legcélszerűbb előbb egészen áttetsző kopirpapírra vagy vászonra átrajzolni a mintát és akkor a vászon alá fekete (fehérhátú) grafitpapírt téve kötőtűvel, finomra hegyezett írónnal vagy rajztűvel átnyomni. Sötét selymekhez fehér grafitpapírt veszünk. Végül megemlítjük a gáz, krepdösín, faille de ecosse, egyáltalán az áttetsző szövetekre való rajzolást, mely a legkönnyebb, mert csak ráfektetjük a szövetet a rajzra és finom vonásokkal utána húzzuk. Ez utóbbiaknál különösen ügyeljünk a rajzra, mert a megtörtént hibákat nehéz kijavítani.

17. sz. Faragott képkeret.